

Η συμβολή του Συστήματος Εγγύησης Καταθέσεων

Η επταετής εφαρμογή του συστήματος εγγύησης καταθέσεων στην Ελλάδα οδήγησε σε ανάπτυξη τον θεσμό εγγύησης των καταθέσεων, με αποτέλεσμα να καταστεί περισσότερο αποτελεσματική η στήριξη του τραπεζικού συστήματος. Σε όλη την περίοδο η προσπάθεια εστιάστηκε στη διαρκή ενίσχυση του θεσμού, ο οποίος αποτελεί μέρος του πλέγματος προστασίας για τη σταθερότητα και την εύρυθμη λειτουργία της τραπεζικής αγοράς.

Όπως είναι γνωστό, φορέας εφαρμογής του θεσμού της εγγύησης των καταθέσεων είναι το Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων (TEK). Στο TEK συμμετέχουν υποχρεωτικά όλα τα πιστωτικά ιδρύματα που έχουν λάβει άδεια λειτουργίας στην Ελλάδα, καθώς και τα υποκαταστήματα των πιστωτικών ιδρυμάτων που η έδρα τους βρίσκεται σε χώρα εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφόσον στη χώρα αυτή δεν υπάρχει ισοδύναμο σύστημα εγγύησης καταθέσεων, το οποίο να τα καλύπτει. Τα υποκαταστήματα πιστωτικών ιδρυμάτων, των οποίων η έδρα βρίσκεται σε χώρα-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καλύπτονται από το σύστημα εγγύησης καταθέσεων της χώρας προέλευσης και μπορούν να συμμετέχουν προαιρετικά στο TEK για συμπληρωματική κάλυψη, κατόπιν αιτήσεώς τους.

Ο αριθμός των μελών του TEK μεταβάλλεται κυρίως από παράγοντες όπως, η ένταξη νέων τραπεζών και η δημιουργία τραπεζών μέσω της διαδικασίας συγχωνεύσεων και εξαγορών τραπεζικών ιδρυμάτων, προκειμένου να αποκτήσουν το απαραίτητο μέγεθος και να ανταποκριθούν επιτυχώς στον διεθνή ανταγωνισμό στις χρηματοοικονομικές αγορές. Ιδιαίτερο ρόλο στη διεύρυνση της εφαρμογής του θεσμού στην Ελλάδα έπαιξε η μετατροπή των πιστωτικών συνεταιρισμών σε συνεταιριστικές τράπεζες και η εν συνεχεία ομαδική ένταξή τους στο TEK. Στα πλαίσια των ανωτέρω εξελίξεων ο αριθμός των πιστωτικών ιδρυμάτων που συμμετέχουν στο TEK ανέρχεται σε 45. Από το σύνολο αυτό, τα 23 ιδρύματα είναι εμπορικές τράπεζες, τα 15 συνεταιριστικές τράπεζες, ενώ τα υποκαταστήματα πιστωτικών ιδρυμάτων με έδρα εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι 7.

Η συμμετοχή των τραπεζών στο TEK συνεπάγεται την υποχρεωτική καταβολή εισφορών (αρχικών και ετήσιων τακτικών), τις οποίες το TEK διαχειρίζεται με σκοπό το σχηματισμό επαρκών διαθεσίμων για τη χρηματοδότηση του συστήματος σε περίπτωση ενεργοποίησής του. Η σταδιακή αύξηση των πιστωτικών ιδρυμάτων που συμμετέχουν στο TEK, σε όλη την περίοδο της λειτουργίας του, πέραν της θετικής επίδρασης στο ύψος των διαθεσίμων πόρων του, αύξησε – όπως είναι φυσικό – και τις υποχρεώσεις του, λόγω της κάλυψης μεγαλύτερου όγκου καταθέσεων που υπάγονται στον θεσμό.

Οι στόχοι που έχουν τεθεί από άλλα αντίστοιχα συστήματα της ΕΕ, σχετικά με το άριστο επίπεδο κεφαλαίου, διαφέρουν σημαντικά. Οι διαφοροποιήσεις δικαιολογούνται δεδομένων των διαφορών στη λειτουργία και επομένως στις υποχρεώσεις των συστημάτων αυτών. Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις, παραδείγματος χάριν, ενός συστήματος επιφορτισμένου και με προληπτική παρέμβαση για τη στήριξη προβληματικών πιστωτικών ιδρυμάτων (ex-ante) είναι υψηλότερες σε σύγκριση με τα συστήματα που παρεμβαίνουν μόνο ex-post, όταν δηλαδή τα αντίστοιχα ιδρύματα περιέλθουν σε αδυναμία επιστροφής των καταθέσεων στους δικαιούχους.

στη σταθερότητα του ελληνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος

Ο βασικός στόχος της πολιτικής του TEK είναι η δημιουργία ενός ικανού αποθεματικού, που θα του επιτρέψει να εκπληρώσει με επιτυχία την αποστολή του. Σημειώνεται ότι στον ελληνικό νόμο δεν υπάρχει σαφής ποσοστιαίος στόχος για το ύψος του αποθεματικού κεφαλαίου που θα πρέπει το TEK να αποκτήσει. Ωστόσο ο νόμος προβλέπει την ύπαρξη μιας εύλογης σχέσης μεταξύ των εγγυημένων καταθέσεων και των διαθεσίμων του TEK, η οποία, εφόσον επιτευχθεί, θα επιτρέψει να αλλάξει ο τρόπος υπολογισμού των εισφορών που καταβάλλουν οι τράπεζες. Ο ακριβής προσδιορισμός της εύλογης σχέσης απαιτεί τον υπολογισμό των εγγυημένων καταθέσεων, για τον οποίο χρειάζονται στοιχεία, όπως ο αριθμός των καταθετών και τα υπόλοιπα των καταθέσεών τους, τα οποία θα είναι διαθέσιμα εφόσον όλα τα πιστωτικά ιδρύματα αποκτήσουν πελατοκεντρικά πληροφορικά συστήματα. Κατά την περίοδο της λειτουργίας του θεσμού στην Ελλάδα, οι διαθέσιμοι πόροι που έχει συγκεντρώσει το TEK ανέρχονται σε 450 εκατ. ευρώ περίπου.

Στα πλαίσια της παροχής εγγύησης καταθέσεων το TEK καλύπτει και τα υποκαταστήματα σε χώρες εκτός ΕΕ. Ειδικότερα, ύστερα από τη δραστηριοποίηση των ελληνικών πιστωτικών ιδρυμάτων στην περιοχή της Βαλκανικής και την προσπάθειά τους για εδραίωση στις συγκεκριμένες αγορές, το TEK έχει επεκτείνει την παροχή κάλυψης και στα υποκαταστήματα των τραπεζών που λειτουργούν στις χώρες αυτές. Συνεπώς είναι απαραίτητη η προώθηση της συνεργασίας του TEK με τους φορείς εγγύησης των καταθέσεων των χωρών αυτών. Στόχος της συνεργασίας αυτής είναι η αντιμετώπιση θεμάτων που σχετίζονται με την ορθή εφαρμογή του θεσμού εγγύησης καταθέσεων και τη λύση προβλημάτων, όπως η διαφορά στην κάλυψη των καταθέσεων (ύψος εγγύησης, κατηγορίες καταθέσεων κ.λπ.), η ταυτόχρονη κάλυψη των καταθέσεων των υποκαταστημάτων από περισσότερους του ενός εθνικούς φορείς εγγύησης και η διευκόλυνση του αναγκαίου συντονισμού στην περίπτωση ενεργοποίησης ενός ή περισσότερων συστημάτων.

Εξάλλου η ενοποίηση των χρηματοπιστωτικών αγορών και η αυξανόμενη ανάγκη ανάπτυξης της διεθνούς συνεργασίας των εθνικών συστημάτων εγγύησης καταθέσεων οδήγησαν στη δημιουργία διεθνών φορέων εγγύησης καταθέσεων, όπως του Ευρωπαϊκού Φορέα Συστημάτων Εγγύησης Καταθέσεων (European Forum of Deposit Insurers - EFDI), καθώς και της Διεθνούς Ένωσης Εγγύησης Καταθέσεων (International Association of Deposit Insurance-IADI). Στα πλαίσια της διεθνούς συνεργασίας το TEK συμμετέχει ως μέλος στο EFDI και παρακολουθεί τις δραστηριότητες του IADI και των άλλων διεθνών φορέων, για να ενημερώνεται σχετικά με τις εξελίξεις που αφορούν τον θεσμό.

Η ανάγκη της ενίσχυσης της συνεργασίας σε διεθνές επίπεδο οδήγησε στην αμοιβαία παραχώρηση της ιδιότητας του μόνιμου παρατηρητή (permanent observership) μεταξύ των διεθνών φορέων. Η ιδιότητα αυτή θα τους επιτρέψει να παρακολουθούν τις ανοιχτές συνεδριάσεις των φορέων αυτών, χωρίς να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων.

